

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Велин Стефанов Станев, Пловдивски университет „П. Хилендарски“ (ПУ)
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.8. Икономика
докторска програма „Икономика и управление (Индустрия)“

Автор: Любомир Йорданов Стойчев

Тема: Връзките с обществеността като управленски инструмент във винарската индустрия

Научен ръководител: доц. д-р Велин Стефанов Станев, ПУ

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

1.1. Общо представяне на процедурата:

Със заповед № Р33-582 от 13.02.2014 г. на Ректора на Пловдивския университет „Павел Хилендарски“ бях определен за научен ръководител на Любомир Стойчев.

Със заповед № Р33-1076 от 17.03.2017 г. на Ректора на ПУ съм определен за член на научното жури в процедура по защита на дисертационен труд на тема „Връзките с обществеността като управленски инструмент във винарската индустрия“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма Икономика и управление (Индустрия). Автор на дисертационния труд е Любомир Йорданов Стойчев – редовен докторант към катедра „Маркетинг и международни икономически отношения“.

Представеният от Любомир Стойчев комплект материали е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

- автобиография в европейски формат;
- копие от диплома за висше образование - ОКС „магистър“;
- копие от диплома за висше образование - ОКС „бакалавър“;
- заповед за зачисляване в докторантура;
- заповед за промяна на професионалното направление;
- протоколи от проведените изпити (докторантски минимума);
- заповед за отчисляване на докторанта с право на защита;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи.

ЗАБЕЛЕЖКА: Като част от катедра „Маркетинг и МИО“ и научен ръководител на докторанта, съм запознат с оригиналите на представените дипломи за завършено образование, всички протоколи и документи от катедрени съвети, свързани с отчитането на индивидуалния план, процедурни въпроси и въпроси, свързани с текущи обсъждания и предварителното обсъждане на дисертационния труд.

1.2. Общо представяне на докторанта:

Любомир Стойчев е роден на 02.05.1983 г. Завършил е пловдивската езикова гимназия. Отлично владее английски и добре немски език. Докторантът е възпитаник на ФИСН на ПУ „П. Хилендарски”, където през 2005 година се дипломира като бакалавър по *Международни икономически отношения*, а през 2007 година придобива и магистърска степен по *Психология*. Той е професионален бакалавър по *Журналистика и връзки с обществеността* на „Европейския колеж по икономика и управление” (Пловдив) и специализант по *Журналистика* на „Център за развитие на Медиите”(София).

Зачислен е за редовен докторант с ректорска заповед № Р33 – 582 от 13.02.2014 г.

В допълнение към образователните му степени и пряката им връзка със сферата на докторантската процедура, Любомир Стойчев притежава и богат практически опит в същата посока: *Експерт по връзки с обществеността* на фондация „Пловдив 2019”; *Главен експерт по връзки с обществеността и медиите* на Община Пловдив и *редактор на новини, репортер и водещ* в БНР (Радио Пловдив).

2. Актуалност на тематиката

Предметът, обектът, хипотезата (подхипотезите), поставените цели и задачи са ясно и правилно формулирани, посочени или изведени. Обектът може да се идентифицира, анализира, изследва и оцени. И в теоретичен и в научно-приложен аспект тематиката е актуална поне по следните причини:

От една страна – в Националната стратегия за развитие на лозарството и винарството в Република България до 2025 година се акцентира върху създаването на обществена стратегия за промотиране на уникалността и възможностите на българската винарска промишленост, визираща най-вече взаимоотношенията с обществеността.

От друга страна – все още не е категорично потвърдено, че ВО влияят пряко върху финансово-икономическите показатели на фирмите, а научните изследвания, търсещи зависимости между осъществяването на PR и състоянието на фирмените икономически показатели са оскъдни в световен мащаб.

На този фон изследването на докторанта доказва, че адекватното управление на връзките с обществеността може да донесе икономическа изгода.

3. Познаване на проблема

Докторантът демонстрира задълбочено познаване на проблема. Това личи и от аргументирания литературен обзор, и от имплицитния (но осезаем) задочен дебат с теоретичните постановки, и от логиката, детерминираща методологията на изследването. Анализиранияте информационни източници са 122 (60 на кирилица, 30 на латиница, 32 интернет ресурса) като голяма част от тях са напълно съвременни и актуални. В това отношение е задължително да се подчертае, че Стойчев не просто извежда адекватните на изследването му теоретични образци, но интерпретира, преосмисля и доразвива (дори и смятани за) класически схващания, за да създаде авторска дефиниция за ВО и практически приложим концептуален модел за управление на ВО.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване съответства на целта на дисертационния труд и позволява получаването на адекватен отговор на поставените задачи. Изследователският подход е системният. Използвани са теоретичен анализ и синтез, емпиричен анализ, метод на сравнението, контентанализ, експертна оценка, анкетно проучване... За откриване на зави-

симости между променливи са използвани адекватни статистически методи. Уточненията и ограниченията са коректно представени. Извадката е репрезентативна.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд включва въведение, три основни глави, препоръки към фирмите от бранша, заключение, използвана литература и приложения. Работата е отлично структурирана спрямо поставените цели и задачи. Всяка глава завършва със синтезирани изводи и смислов преход към следващата. Подобен (мек) преход е осъществен и между частите в самите глави и това създава впечатление за текст, който въпреки своята научност, се чете на един дъх, без да се изпуска причинноследствената връзка и вътрешната логика на съжденията и без да се налагат справки със съдържанието.

Във **въведението** са обосновани актуалността и значимостта на изследваната проблематика, определени са обектът, предметът, целта и задачите на дисертационното изследване, формулирани са основната изследователска хипотеза и генерираните от нея подхипотези, описана е използваната в изследването методология и са посочени изследователските ограничения.

Първа глава включва обобщение и анализ на теоретико-методологическата рамка, засягаща: връзките с обществеността; мястото и значението им като мениджърска функция и маркетингов инструмент; необходимостта от стратегическо планиране на ВО; моделите, методите и средствата за оценка на ефективността от PR. Осъществен е целенасочен обзор на актуални и класически литературни източници, на чиято база е изведена авторска дефиниция за PR и е изграден универсален Концептуален модел за управление на ВО в организациите.

Във **втора глава** е извършен задълбочен анализ на състоянието на винарската индустрия в България, фокусиран върху спецификите и тенденциите на развитие на отрасъла, предизвикателствата пред производството, продажбите и износа на вина и добрите практики за популяризацията на родните вина и на вътрешния, и на международния пазар.

Трета глава включва емпирично изследване на: PR практиката във фирмите от винарската индустрия в страната; организацията на работата в сферата на връзките с обществеността; познаването и прилагането на елементите от предложени в Първа глава Концептуален модел за управление на ВО; зависимостите между фирмената PR активност и два от финансово-икономическите показатели на компаниите от подотрасъла – нетните приходи от продажби и нетната печалба за периода 2011 – 2015 г.

На базата на изследването и отрасловия анализ към винопроизводителните фирми в България са изведени конкретни **препоръки** в две направления: *Научно-теоретични и практико-приложни препоръки за усъвършенстване на комуникационната политика с PR акцент* и *Практико-приложни препоръки за развитие на винопроизводствения подотрасъл*.

В **заключението** са обобщени резултатите от емпиричното изследване, които потвърждават основната изследователска хипотеза, и са изведени приносите му за теорията и практиката на управлението на връзките с обществеността.

Категорично приемам всички посочени от докторанта **приноси** на дисертационния труд, които той разделя на *Приноси от теоретико-методологичен характер* и *Приноси от теоретико-приложен характер*. Като най-значими от тях мога да открия:

- аргументираният опит за предефиниране на PR;
- авторския Концептуален модел за управление на връзките с обществеността;

- самостоятелното емпирично изследване, доказващо наличието на връзка между активността на фирмите в сферата на PR и финансовия резултат от тяхната дейност;
- статистическа прогноза за винопроизводството през периода 2016 – 2018 г и препоръките за развитието на бранша.

6. Личния принос на докторанта

Приемам, че проведеното дисертационно изследване е извършено изцяло от докторанта, а получените резултати и изведените от тях изводи и препоръки са негова лична заслуга.

7. Преценка на публикациите

Докторантът е представил 3 научни публикации, безспорно свързани с проблематиката на дисертационния труд.

Две от тях са самостоятелни доклади от конференции и една – доклад от конференция, в която докторантът е първи автор от съавторство с научния си ръководител.

Два от докладите са представени на (организираната от УНСС) XI международна научна конференция на младите учени на тема „Икономиката на България и Европейския съюз: конкурентоспособност и иновации” и са публикувани в съответния сборник. Третият доклад е от първата Национална научно-практическа конференция за докторанти и студенти „Филип Котлър и маркетингът – традиции, превъплъщения, визии“, организирана от Катедра „Маркетинг и МИО“ към ФИСН на ПУ „П. Хилендарски“, чийто Сборник е под печат.

8. Автореферат

По съдържание, структура и качество авторефератът в обем от 33 страници, напълно съответства на изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията

9. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

И към най-прецизния дисертационен труд могат да се отправят критични бележки и да се дадат препоръки. Но би следвало да не се забравя, че защитата на дисертация и придобиването на образователната и научна степен „доктор” не е крайната цел, а само първата голяма стъпка към бъдеща научна кариера. В този смисъл, като научен ръководител, и аз имам определени бележки, свързани (например) с още по-прецизното концептуализиране на теоретичните постановки, но те в никакъв случай не са критични, защото смятам изискванията за дисертационен труд за изпълнени.

Те по-скоро визират бъдещото използване на разглеждания текст.

Препоръчвам първоначалният (много по-обемен от представения в дисертацията) вариант на теоретичната глава да бъде преработен в учебно помагало или пособие, или използван като основа за бъдеща монография.

Също така препоръчвам активизиране на публикационната дейност по отношение на частите от емпиричното изследване, довели до изведените препоръки. Разширени като обем, но и фокусирани като проблематика, те биха могли да се превърнат в значими научни статии и студии.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертацията отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагането му, на съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“ и на специфичните изисквания на Факултета по икономически и социални науки. Трудът съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които могат да бъдат третираны като оригинален принос в науката. Текстът доказва, че докторант

притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Икономика и управление (индустрия). Той умее да намира, сравнява и анализира разнородни (и разноезикови) източници, самостоятелно да формулира изследователски хипотези и да провежда изследователска дейност. Нещо повече, на базата на своята научна и практическа подготовка, той е придобил самочувствието, да интерпретира, доразвива и обогатява класическите и модерните теоретични концепции и авторската му дефиниция за ВО и авторският му концептуален модел за управление на ВО са красноречиво доказателство. Още повече, че предложеният концептуален модел е необходим не само за целите на дисертационния труд, но и практически полезен при управление на PR дейности на стопански и нестопански организации.

В резултат на посоченото, **убедено давам своята положителна оценка** за проведеното изследване, представено в дисертационния труд, авторефератът, постигнатите резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор”** на Любомир Йорданов Стойчев в:

- област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки;
- професионално направление 3.8 Икономика;
- докторска програма по Икономика и управление (индустрия).

22.03.2017 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Велин Стефанов Станев